

LA CIUTAT MEDIEVAL

Professor: A. UDINA

A través de l'evolució de la realitat urbana, des de la decadència de la ciutat romana a la mutació de la Baixa Edat Mitjana, s'intenta reflectir els precedents i la formació i consolidació de la societat urbana de l'Occident Medieval.

El tractament teòric dels temes que proposem a continuació serà acompanyat del comentari de plànols, mapes i textos, amb els quals es procurarà aprofundir en la temàtica proposada.

Ens limitarem ací a enunciar els esmentats temes, objecte del programa:

- Tema 1. La història urbana medieval. Nocions generals, historiografia i metodologia.
- Tema 2. La ciutat en la transició de l'Antiguitat a l'Edat Mitjana.
- Tema 3. La decadència urbana en els regnes bàrbars (s. VI-VIII).
- Tema 4. La civilització urbana d'Al-Andalus.
- Tema 5. Els inicis del desvetllament de la ciutat (s. IX-X).
- Tema 6. La renovació urbana. El model francès i el model hispànic.
- Tema 7. Assaig d'una tipologia de la ciutat medieval.
- Tema 8. El govern de les ciutats.
- Tema 9. La nova societat urbana.
- Tema 10. La plenitud urbana del s. XIII. Aspectes econòmics i culturals.
- Tema 11. Morfologia urbana i funció social.
- Tema 12. La mutació del s. XIV a la ciutat. La fi del sistema urbà.

BIBLIOGRAFIA

A) Obres generals

1. AMMAN, H. Mittelalterliche Städte. "Z. Savigny Stiftung für Rechtsgeschichte" Germ. Abteilung, 64 (1944).
2. Archéologie urbaine. Actes du 100 Congrès Nationale des Sociétés Savantes. Paris. 1978.
3. BAREL, Yves. La ville médiévale. Système social, système urbain. Grenoble. 1977.
4. ENNEN, Edith. Les différents types de formation des villes européennes. "Le Moyen Age", 1956, pp. 398-411.

5. ENNEN, Edith. Die europäische Stadt des Mittelalters. Göttingen 1972.
6. ESPINAS, G. Histoire urbaine, direction de recherches et résultats. "Annales...1929, 1933, 1934-37, 1939, 1941-44, 1947.
7. ESTEPA DIEZ, Carlos. Els orígens de la ciutat medieval. "L'Avenc" 44 (1981).
8. JORIS, André. La notion de la ville. "Les catégories de l'histoire", pp. 87-102.
9. LAVEDAN, Pierre. HUGUENEY, J. L'Urbanisme au Moyen Age. Genève. 1974.
10. LOMBARD, M. L'évolution urbaine pendant le moyen âge. "Annales...XII, pp. 7-28.
11. MISKIMIN, H. HERLIHY, D. i UDOVITCH, A. The Medieval City. London. 1978.
12. MUMFORD, L. The City in history. New York. 1961. Hi ha edició italiana de 1963.
13. MUNDY, J. RIESENBERG, P. The Medieval Town. New York. 1958.
14. Le Paysage urbain au Moyen Age. XI Congrès des historiens médiévistes de l'enseignement supérieur.
15. PIRENNE, Henri. Les villes du Moyen Age. Paris. 1977 (reedició). Trad. castellana: Madrid, Alianza ed. 1972. (d'una edició anterior).
16. SAMSONOWICZ, H. La conception de l'espace dans la cité médiévale. "Quaestiones Mediaevali", I (1977). Varsovia, pp. 163-172.
17. LA VILLE. Recueils de la Société Jean Bodin. Vols. VI-VII (1954-55), VIII (1957).

B) Obres per països

Citem solament les obres de caràcter general referides a un país concret.

REGNES HISPANICS

- AMMAN, H. Vom stadtwesens Spaniens und Westfrankreiches im Mittelalter". Lindau 1958.
- ARNANZ, R. Aportación al estudio de la formación de las ciudades españolas. "Rev. Archivos, Bibls. y Museos" LXXIV, 1-2 1967.

FONT RIUS, J.M^a. Les villes de l'Espagne au Moyen Age. Rec. Bodin VI, pp. 263-295.

GAUTIER DALCHE, J. Historia urbana de Castilla y León en la Edad Media. 1979.

LACARRA; J. M^a. Orientation des études d'histoire urbaine en Espagne entre 1940 et 1957. "Le moyen âge" LXIV 1958, pp. 317-339.

TORRES BALBAS, L. Resumen histórico del urbanismo en España. Madrid. 1954.

FRANCA

DUBY, G., dir. Histoire de la France urbaine. Vols. I-II. Paris 1980.

DOLLINGER, OH. GUENNEE, B. WOLF, Ph. Bibliographie d'histoire des villes de France. Paris. 1967.

GANSHOF, F.L. Etude sur le développement des villes entre Loire et Rhin au Moyen Age. Paris-Bruxelles. 1943.

OTTOGAR, N. LE città francesi nel medioevo. Firenze. 1927.

VILLES ET CAMPAGNES. Civilisation urbaine et civilisation rural en France. Paris. 1953.

ITALIA

BREZZI, Paolo. I comuni medioevali nella Storia d'Italia. Torino. 1970.

CHIAPPELLI, L. La formazione del comune cittadino in Italia. "Archivio Storico Italiano" (1926-1928, 1930).

FASOLI, Gina. La città medievale italiana. Firenze. 1977.

FASOLI, Gina. La Autonomie cittadine nel medioevo. "Nuove questioni di Storia Medioevale", pp. 145-176.

PEYER, H.C. Stadt und Stadtpatron im mittelalterlichen Italien. Zürich. 1955.

RENOUARD, Yves. Les villes d'Italie de la fin du X siècle au début du XIV siècle. Paris. 1969.

WALEY, D. Les républiques médiévales italiennes. Paris 1969.

ALEMANYA

ENNEN, Edith. Neuere Arbeiten zur Geschichte des nordwesteuropäischen Stadtwesens im Mittelalter" V.S.W.G. 1949, pp. 48-69.

KEYSER, E. Deutsches Stadtebuch Handbuch Städtischer Geschichte.

1939-1962. 4 vols.

PLANITZ, Hans. Die deutsche Stadt im Mittelalter. Köln-Graz. 1954.

KEYSER, E. i altres. Bibliographie zur Stadtgeschichte. Köln. 1969.

SCHNEIDER, J. Les villes allemandes au moyen age. Re. Bodin, La ville, V. 1955.

ALTRES PAISOS DE L'OCCIDENT EUROPEU

BERESFORD, M. English medieval Boroughs. An Handlist. 1973.

GILISSEN, J. Les villes en Belgique. "La ville", VI, pp. 531-604. "Rec.Bo- din".

GUYER, P. Bibliographie der St; adtegeschichte der Schweiz. Zürich. 1960..

LINOBERG, F. Das Studium der Stadtgeschichte in den skandinavischen Landern. "Cahiers bruxellois" XII 1967, pp. 141-151.

STEPHENSON, C. Borough and town. A study of urban origins in England. 1933.

VAN WERVEKE, Hans. L'Histoire urbaine en Belgique. "V.S.W.G." XLIII.

Al llarg del curs s'anirà fornint als alumnes comentaris bibliogràfics de cadascun dels temes del programa.